

**Národný program Slovenskej republiky k Európskemu roku boja
proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu (2010)**

Máj 2009

Úvod.....	3
1. Vnútroštátny kontext.....	4
1.1. Úlohy a národná stratégia boja proti chudobe.....	4
1.2. Administratívna štruktúra.....	5
2. Národný program a komunikačná stratégia	6
2.1. Činnosti v rámci európskeho roka.....	7
2.1.1. Národné konferencie so zameraním na európsky rok.....	7
2.1.2. Podpora inovatívnych opatrení sociálnej inklúzie	7
2.1.3. Zvyšovanie povedomia o problematike chudoby a sociálneho vylúčenia a právach ľudí žijúcich v chudobe a ohrozených sociálnym vylúčením za účelom ich dôstojného života a aktívneho zapájania sa do života spoločnosti ..	7
2.1.4. Podpora rozvoja a vzdelávania v súvislosti s realizáciou politík zameraných na odstránenie a zmiernenie chudoby a sociálneho vylúčenia.....	7
2.1.5. Informovanie verejnosti prostredníctvom médií, univerzálnych informačných materiálov.....	8
2.2. Komunikačná stratégia vrátane otváracieho podujatia, internetovej stránky a národnej kampane.....	8
2.2.1. Nástroje pre vedenie informačno-komunikačných kampaní.....	9
2.2.2. Aktivity mediálnej komunikácie a spôsob komunikácie.....	9
2.3. Uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti	10
2.4. Dostupnosť opatrení	10
2.5. Očakávaný vplyv a výsledky plánovaných činností	10
2.6. Cieľová skupina	10
3. Konzultácie s občianskou spoločnosťou a zainteresovanými stranami	11
3.1. Konzultované zainteresované strany	11
3.2. Konzultačný proces, jeho výsledky a následné opatrenia	12
4. Opatrenia na vykonávanie	12
4.1. Výzvy na predkladanie ponúk, kritériá na vyhodnotenie ponúk, výberové konanie	12
4.1.1. Kritériá oprávnenosti.....	12
4.1.2. Kritériá na vyhodnotenie ponúk.....	12
4.2. Orientačný časový harmonogram.....	13
5. Orientačný rozpočet	13
6. Mechanizmy monitorovania a hodnotenia	14

Úvod

Národný program Slovenskej republiky k Európskemu roku boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu (2010) (ďalej len „Národný program“) je strategickým dokumentom, ktorým Slovenská republika ako členská krajina EÚ vyjadruje svoj záväzok dosiahnuť „rozhodujúci vplyv na odstránenie chudoby“ v súlade s rozhodnutím¹, ktorým bol rok 2010 vyhlásený za Európsky rok boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu (ďalej len „európsky rok“).

Národný program je vypracovaný v súlade s hlavnými prioritami strategického rámcového dokumentu (Priority a usmernenia pre činnosti v rámci EÚ roka 2010) vypracovaného Európskou komisiou. Predmetný dokument taktiež nadväzuje na Národnú správu o stratégiách sociálnej ochrany a sociálnej inklúzie pre rok 2008 - 2010 predovšetkým v prepojení s prioritnými cieľmi Slovenskej republiky v oblasti sociálnej inklúzie.

Cieľom predloženého materiálu je

- zabezpečiť zvýšenie verejného povedomia o situácii ľudí žijúcich v chudobe, najmä skupín alebo osôb sociálne vylúčených a ohrozených sociálnym vylúčením, čím sa podporia prístupy k sociálnym, hospodárskym a kultúrnym právam,
- vytvoriť priestor na zapojenie všetkých zainteresovaných subjektov, ktoré by mohli prispievať svojou aktívnou participáciou k lepšej implementácii politík sociálnej inklúzie.

Národný program sa predkladá v gescii Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) a na jeho vypracovaní sa podieľali zainteresované ústredné orgány štátnej správy, participovali tiež mimovládne organizácie a sociálni partneri, ktorí v rámci pripomienkového konania mali možnosť zúčastniť sa na jeho tvorbe.

¹ Rozhodnutie č. 1098/2008 EC Európskeho parlamentu a Rady z 22. októbra 2008 o Európskom roku boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu (2010)

1. Vnútroštátny kontext

1.1. Úlohy a národná stratégia boja proti chudobe

Chudoba a sociálne vylúčenia má široké, zložité a mnohorozmerné podoby, ktoré predovšetkým súvisia s faktormi, ako sú príjem a životná úroveň, príležitosť na vzdelanie a dôstojnú prácu, sociálnu ochranu, bývanie, prístup k zdravotnej starostlivosti atď.

Politiky sociálneho začleňovania sa na Slovensku realizujú v kontexte Otvorenej metódy koordinácie (ďalej len „OMK“), ktorá bola vytvorená na úrovni Európskej únie pre spoločné usmerňovanie politík členských krajín v oblasti boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu a v oblasti sociálnej ochrany s cieľom naplniť jeden zo strategických lisabonských cieľov, a síce podstatne zredukovať chudobu do roku 2010. Vláda Slovenskej republiky sa v programovom vyhlásení zaviazala vecne uplatňovať princíp sociálnych práv v rozsahu typickom pre sociálny štát a dôrazne bojovať proti chudobe, resp. znižovať mieru ohrozenia rizikom chudoby.

Na raste chudoby sa podieľajú nezamestnanosť a stúpajúce životné náklady. Najrizikovejšie skupiny ohrozené chudobou sú deti a mládež, starší ľudia, osoby so zdravotným postihnutím atď. Dôležitý je tiež fakt, že chudoba na Slovensku je determinovaná tiež etnickými aspektmi a dotýka sa vo veľkej miere predovšetkým rómskeho obyvateľstva. Redukcia rizika chudoby je jedným zo základných princípov nastavenia legislatívnych opatrení a hľadania východísk pomoci najrizikovejším skupinám obyvateľstva. V zmysle uvedeného sa Slovenská republika prihlásila k programu Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005-2015, ktorého prierezovými témami sú chudoba, rodová rovnosť a diskriminácia. Počas Európskeho roka bude zároveň Slovenská republika predsedajúcou krajnou programu Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005-2015, čím sa zvýši dôraz pri realizácii jednotlivých aktivít na národnej a medzinárodnej úrovni.

Z harmonizovaného štatistického zisťovania EU SILC 2007 vyplýva, že podiel ľudí pod hranicou chudoby z celkovej populácie na Slovensku je 11%. V najväčšom riziku chudoby sú neúplné rodiny s deťmi (26%), rodiny s tri a viac deťmi (26%) a deti a mládež (17%). Pri chudobe je problematickým elementom jej reprodukcia z generácie na generáciu a životy detí sú veľmi významne ovplyvnené okolnosťami života rodičov, akými sú napr. ich vzdelanie a príjem. V prípade starších ľudí vo veku nad 65 rokov je miera rizika chudoby na úrovni 8% a na základe administratívnych údajov je na Slovensku 376 620² osôb s ťažkým zdravotným postihnutím.

Udržateľné zníženie chudoby a odstránenie sociálneho vylúčenia Slovenská republika zabezpečuje opatreniami, z ktorých sa za kľúčové považuje **zabezpečenie podpory príjmu, podpory prístupu k zamestnaniu, vzdelávaniu a integrácii na trh práce, prístupu k verejným službám a rozvoj ľudského kapitálu**, a to tak samotných jednotlivcov a skupín sociálne vylúčených alebo ohrozených sociálnym vylúčením, ako aj tvorcov politík a poskytovateľov služieb. Politiky aktívnej inklúzie môžu významne posilniť nielen presadzovanie sociálneho začlenenia najviac znevýhodnených osôb a ich integráciu na trhu práce, ale súčasne s tým môžu pomôcť znížiť aj rodové nerovnosti.

Základným cieľom sociálnej politiky Slovenskej republiky je utvárať pre obyvateľov taký legislatívny a inštitucionálny rámec a prijímať a realizovať také opatrenia, ktoré zabezpečia udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv a zdrojov smerujúcich k zabezpečeniu dôstojnej životnej úrovne každého človeka, podpore

² Počet fyzických osôb, ktorým bol vyhotovený preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím k 1. januáru 2009.

rodovej rovnosti, zabezpečeniu rovnosti príležitostí a eliminácii akejkoľvek formy diskriminácie.

Za hlavné prioritné ciele na dosiahnutie predchádzania a odstraňovania chudoby a sociálneho vylúčenia na Slovensku pre obdobie 2008 – 2010³, ktoré nadväzuje na predchádzajúce obdobie 2006-2008, Slovenská republika naďalej považuje:

- zredukovať chudobu detí a riešiť medzigeneračnú reprodukciu chudoby preventívnymi opatreniami a podporou rodín s deťmi,
- zvýšiť začlenenie a bojovať proti diskriminácii zraniteľných skupín obyvateľstva podporou dostupnosti verejných služieb, rozvojom lokálnych riešení a zvyšovaním participácie vylúčených skupín na živote spoločnosti,
- zlepšiť prístup na trh práce a zvýšiť zamestnanosť a zamestnateľnosť znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a skupín obyvateľstva ohrozených sociálnym vylúčením.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že Slovenská republika posilnila a rozšírila opatrenia zamerané na plnenie vyššie uvedených prioritných cieľov aj vzhľadom na zmeny, ktoré nastali v dôsledku svetovej finančnej krízy a hospodárskej krízy.

Kľúčovou úlohou naďalej zostáva zabezpečenie komplexného prístupu k tvorbe politik a opatrení sociálnej inklúzie, mainstreaming, t. j. prepojenie rôznych typov politik na úrovni národnej, regionálnej a lokálnej a zabezpečenie šírenia povedomia o problematike chudoby a sociálneho vylúčenia, pričom dôležitou súčasťou týchto aktivít je rozvoj spolupráce, tvorba partnerstiev medzi jednotlivými subjektmi na horizontálnej a vertikálnej úrovni.

Tento Národný program podporuje koordinované plnenie uvedených opatrení v oblasti účinného boja proti chudobe na obdobie európskeho roka 2010 a predovšetkým zvyšovanie povedomia v predmetnej oblasti za aktívnej účasti všetkých zainteresovaných strán.

1.2. Administratívna štruktúra

Na Slovensku prípravu a realizáciu aktivít pre európsky rok bude zabezpečovať ministerstvo, ako vnútroštátny vykonávací orgán (ďalej len „VVO“). Jeho úlohou je riadiť európske finančné prostredie na základe štruktúry nepriameho centralizovaného riadenia a organizovať európsky rok na vnútroštátnej úrovni vrátane nadväzovania partnerských vzťahov so zainteresovanými stranami.

Ministerstvo v zmysle Národného strategického referenčného rámca, zákona o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva a na základe rozhodnutia vlády Slovenskej republiky je riadiacim orgánom pre operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia, čím spĺňa predpoklady a kritériá kladené na finančné a administratívne riadenie. Tým bude zabezpečené finančné hospodárenie, monitorovanie a mechanizmy hodnotenia, ako aj vhodné prepojenie s ostatnými opatreniami a aktivitami, ktoré sa už realizujú prostredníctvom projektov v rámci štrukturálnych fondov.

Implementáciou Národného programu, t. j. vykonávaním jednotlivých opatrení za účelom splnenia aktivít určených pre európsky rok, bude poverený Fond sociálneho rozvoja, ktorý je štátnou rozpočtovou organizáciou v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva. Fond sociálneho rozvoja je organizácia založená za účelom poskytovania pomoci ľuďom pri odstraňovaní chudoby a znižovaní rizika sociálneho vylúčenia. Jej náplňou je podpora vzniku

³ Národná správa o stratégiách sociálnej ochrany a sociálnej inklúzie pre roky 2008-2010

projektov, ktoré vytvárajú cestu na zaradenie sa do spoločnosti osobám, ktoré chudoba a sociálne vylúčenie dostalo na jej okraj.

Do spolupráce budú zapojené rezorty, ktorých politiky sa prelínajú s politikou sociálnej inklúzie, ako aj sociálni partneri, územná samospráva a mimovládne organizácie zaoberajúce sa problematikou chudoby a sociálneho vylúčenia a ďalšie zainteresované strany.

Konkrétne úlohy Národného programu budú podrobnejšie rozpracované v akčných plánoch na ich plnenie.

2. Národný program a komunikačná stratégia

Činnosti európskeho roka sú zamerané na naplnenie jeho cieľov a hlavných zásad⁴, pričom zároveň odrážajú aj naplnenie hlavných prioritných cieľov Slovenskej republiky zameraných na odstránenie chudoby a sociálneho vylúčenia.

Hlavné ciele európskeho roka sú

- **uznanie práv** – uznanie základného práva ľudí žijúcich v chudobe a čeliacich sociálnemu vylúčeniu na to, aby žili dôstojne a aktívne sa zapájali do života spoločnosti. Európsky rok zvýši verejné povedomie o situácii ľudí žijúcich v chudobe, najmä skupín alebo osôb v zraniteľnej situácii, a pomôže podporiť ich účinný prístup k sociálnym, hospodárskym a kultúrnym právam, ako aj k dostatočným zdrojom a kvalitným službám. Európsky rok tiež pomôže v boji proti stereotypom a poznačeniu;
- **zdieľaná zodpovednosť a účasť** – posilňovanie účasti verejnosti v súvislosti s politikami a opatreniami v oblasti sociálneho začlenenia a zdôrazňovanie kolektívnej a individuálnej zodpovednosti v boji proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, ako aj významu propagácie a podpory dobrovoľných činností. Európsky rok podporí zapojenie verejných a súkromných aktérov okrem iného aj prostredníctvom proaktívnych partnerstiev. Posilní povedomie a záväzok a vytvorí príležitosti, aby mohli prispievať všetci občania, najmä ľudia s priamou alebo nepriamou skúsenosťou s chudobou;
- **súdržnosť** – presadzovanie súdržnejšej spoločnosti prostredníctvom zvyšovania povedomia verejnosti o tom, aké výhody pre všetkých má spoločnosť, v ktorej sa odstráni chudoba, umožňuje sa spravodlivé rozdelenie a nikto nežije na jej okraji. Európsky rok podporí spoločnosť, ktorá udržiava a rozvíja kvalitu života vrátane kvality zručností a zamestnania, sociálny blahobyt vrátane kvality zručností a zamestnania, sociálny blahobyt vrátane blahobytu detí a rovnaké príležitosti pre všetkých. Navyše zabezpečí trvalo udržateľný rozvoj a solidaritu medzi generáciami a v rámci generácií a koherentnosť politik s akciami Európskej únie na celom svete;
- **záväzok a konkrétne opatrenia** – opakované zdôrazňovanie silného politického záväzku Európskej únie a členských štátov rozhodujúcim spôsobom vplývať na odstraňovanie chudoby a sociálneho vylúčenia a presadzovanie tohto záväzku a opatrení na všetkých úrovniach riadenia. Európsky rok, ktorý stavia na úspechoch a potenciáli OMK v oblasti sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia, posilní politický záväzok predchádzať chudobe a sociálnemu vylúčeniu a bojovať proti nim tým, že sústredí politickú pozornosť a zmobilizuje všetky zainteresované strany a ešte viac podnieti činnosť členských štátov a Európskej únie v tejto oblasti.

⁴ Článok 2 R. č. 1098/2008 EC

2.1. Činnosti v rámci európskeho roka

2.1.1. Národné konferencie so zameraním na európsky rok

Príklady aktivít

V priebehu roka 2010 budú zrealizované dve národné konferencie s medzinárodnou účasťou za účelom:

- otvorenia európskeho roka,
- zhodnotenia všetkých aktivít, ktoré sa budú realizovať v priebehu európskeho roka na jeho konci.

2.1.2. Podpora inovatívnych opatrení sociálnej inklúzie

Príklady aktivít

- súťaž s vyhlásením úspešných riešení u zamestnávateľov, územnej samosprávy, mimovládnych organizácií zapojených v rámci sociálnej zodpovednosti za boj s chudobou a sociálnym vylúčením,
- súťaž s vyhlásením úspešnej tvorby filmov zameraných na boj s chudobou a sociálnym vylúčením,
- zapojenie základných a stredných škôl na tému chudoby a sociálnej inklúzie so zapojením detí, rôzne druhy akcií na základných a stredných školách (napr. hry so zapojením detí, prednášky), divadelné hry so sociálnou tematikou so zapojením cieľových skupín,
- zapojenie vysokých škôl – súťaž o najlepšiu diplomovú prácu na danú tému u študentov filozofických fakúlt, pedagogických fakúlt, sociálnych vied a pod., putovné divadelné hry.

2.1.3. Zvyšovanie povedomia o problematike chudoby a sociálneho vylúčenia a právach ľudí žijúcich v chudobe a ohrozených sociálnym vylúčením za účelom ich dôstojného života a aktívneho zapájania sa do života spoločnosti

Príklady aktivít

- konferencie a odborné semináre, workshopy, senzibilizačné aktivity a mediálna kampaň s dôrazom na regionálne a lokálne kampane, napr. zo strany územnej samosprávy zabezpečenie informovanosti prijímateľov sociálnych služieb v ich regióne,
- okrúhle stoly so zapojením občanov žijúcich v chudobe a ohrozených sociálnym vylúčením, odborné semináre,
- zviditeľnenie úspešných príbehov ľudí (forma TV šoty a iné), ktorým sa podarilo prekonať sociálne vylúčenie.

2.1.4. Podpora rozvoja a vzdelávania v súvislosti s realizáciou politík zameraných na odstránenie a zmiernenie chudoby a sociálneho vylúčenia

Príklady aktivít

- vzdelávacie aktivity zamerané na rozširovanie a prehĺbovanie poznatkov v oblasti chudoby a sociálneho vylúčenia,
- prieskumy a štúdie o stave chudoby na Slovensku,

- prezentácia príkladov dobrej praxe vo vykonávaní motivačných, sociálnych a poradenských programov a svojpomocných aktivít zameraných na predchádzanie chudoby a sociálnemu vylúčeniu vrátane programov aktivácie individuálnej zodpovednosti za svoj život a život vlastnej rodiny,
- programy na podporu aktívneho zapájania ľudí žijúcich v chudobe a ohrozených sociálnym vylúčením do života spoločnosti.

2.1.5. Informovanie verejnosti prostredníctvom médií, univerzálnych informačných materiálov

Príklady aktivít

- televízne šoty/dokumenty – zaangažovaní cez vysoké školy budú študenti dokumentárnej filmovej tvorby, animovaného filmu a pod. (výhoda – zapojenie umeleckej verejnosti, mladých ľudí, škôl, širší a emotívnejší dopad na verejnosť, kreatívne riešenia), využitie médií na prekonanie stereotypných názorov o chudobe; štúdie (inštitúty, vysoké školy),
- filmový festival s tematikou chudoby a sociálneho vylúčenia napr. v spolupráci s programami partnerských štátov, do úvahy prichádza aj forma súťaže,
- zabezpečenie informačných materiálov, napr. návrh, tlač a distribúcia brožúr, letákov, plagátov, audiovizuálne materiály, mediálna kampaň s cieľom uvedomenia si kolektívnej zodpovednosti v boji proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu čo najširšej verejnosti.

2.2. Komunikačná stratégia vrátane otváracieho podujatia, internetovej stránky a národnej kampane

Úspešnosť realizácie opatrení v rámci európskeho roku predpokladá v neposlednom rade vykonávanie viacerých cieľených krokov, informačných aktivít primárne zameraných na všetkých občanov (bez ohľadu na ich pracovné zaradenie, vek, či dosiahnuté vzdelanie). Základným cieľom aktivít je oboznámiť občanov s legislatívnymi i nelegislatívnymi opatreniami riešiacimi odstránenie chudoby a sociálneho vylúčenia, resp. spoločne hľadať východiská pre skvalitnenie života občanov žijúcich v chudobe, sociálne vylúčených a ohrozených sociálnym vylúčením a posilniť solidaritu a súdržnosť.

Jednotlivé komunikačné opatrenia budú pri príprave, ako aj realizácii európskeho roka prioritne smerovať k zvyšovaniu informovanosti, ako aj k posilneniu právneho vedomia občanov v danej problematike. Nemenej dôležitou činnosťou bude vzájomná komunikácia s príslušnými štátnymi a verejnými inštitúciami, ako aj ostatnými zainteresovanými subjektmi pri vedení otvorenej a vecnej diskusie.

Informácie budú dostupné každému občanovi tak, aby ich nemusel zložito vyhľadávať na mnohých miestach a vo viacerých systémoch. Sprievodným cieľom bude dosiahnutie spätnej väzby, získavanie názorov od verejnosti. Takýto partnerský prístup smeruje k podpore budovania a rozvoju sociálneho modelu Európskej únie, ktorá zaväzuje Slovenskú republiku ako svojho člena, klásť mimoriadnu dôležitosť na oblasť sociálnej politiky, na objektívne informovanie občanov o opatreniach, ktoré sa ich priamo či nepriamo dotýkajú.

Cieľom mediálnej a komunikačnej stratégie v rámci Národného programu je prispieť k objektívnemu informovaniu a zvýšeniu povedomia širokej verejnosti o takom závažnom celosvetovom probléme, akým je chudoba so všetkými dopadmi na najrizikovejšie skupiny obyvateľstva.

2.2.1. Nástroje pre vedenie informačno-komunikačných kampaní

Ministerstvo bude viesť informačné aktivity vo vzťahu k širším spoločenským skupinám, pričom jeho základným komunikačným nástrojom budú masovo-komunikačné prostriedky. Jedným z prioritných komunikačných kanálov budú verejnoprávne médiá: Slovenská televízia a Slovenský rozhlas.

Okrem týchto nástrojov bude zabezpečené v pôsobnosti rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny vydávanie informačných letákov a následne ich distribúcia. V maximálnej možnej miere sa využije priestor pre elektronickú komunikáciu – internet, t.j. prostredníctvom internetovej stránky venovanej európskemu roku.

Špecifická komunikačná a mediálna stratégia ministerstva pri propagácii európskeho roka bude založená na

- zlepšenie dostupnej komunikácie prostredníctvom vlastnej webovej stránky s prepojením na webové stránky ostatných zainteresovaných inštitúcií,
- prezentovaní činností a výsledkov vlastnými periodickými a neperiodickými tlačovinami, distribuovanými na tlačových besedách, konferenciách, rezortných akciách a prostredníctvom miestnej štátnej správy a územnej samosprávy a pod.,
- platenej mediálnej komunikácii (inzercii) formou platených oznamov cez tlačové agentúry, public relation článkov a rozhovorov do printových médií a relácií alebo platenej účasti hlavných predstaviteľov ministerstva vo vybraných reláciách.

2.2.2. Aktivity mediálnej komunikácie a spôsob komunikácie

- zorganizovanie úvodnej tlačovej besedy k Národnému programu,
- organizovanie priebežných tlačových besied s presným vyšpecifikovaním komunikačnej témy v danom mesiaci,
- príprava tlačových správ, rozhovorov, flešových správ, diskusných fór a diskusií v printových a elektronických médiách, ale aj v komerčných médiách v rámci vyčlenených prostriedkov,
- organizovanie dvoch národných konferencií,
- vydávanie brožúr, letákov, plagátov, audiovizuálnych materiálov,
- maximálne využívanie webovej stránky ministerstva na informovanie širokej verejnosti,
- mediálne informovanie verejnosti prostredníctvom verejnoprávnych inštitúcií: Slovenský rozhlas a Slovenská televízia (živé diskusie, dispečingy, monotematicky zamerané relácie v rámci vysielania Slovenského rozhlasu: relácia Kontakty, Família, Seniorklub, Dobré ráno Slovensko, Rádiobudík a pod. V rámci vysielania Slovenskej televízie: vystúpenia vo večernom spravodajstve v relácii Správy a komentáre, Dámsky magazín, Raňajky s STV, Večer na tému, Sociálny zápisník, Fokus a v spravodajských spotoch),
- vydávanie časopisu - podľa uváženia finančných možností polročná alebo ročná tlačovina zameraná monotematicky na Národný program, zorganizovanie úvodnej a záverečnej mediálnej kampane,
- spolupráca s regionálnymi a lokálnymi inštitúciami zameranými na problematiku chudoby a sociálneho vylúčenia.

2.3. Uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti

Slovenská republika uplatňuje politiku aktívnej sociálnej inklúzie vychádzajúcej z gender mainstreamingu, zo zapracovania rodového hľadiska do každej etapy procesu politiky sociálnej inklúzie – do jej formulácie, realizácie, monitorovania a hodnotenia – s cieľom podporovať rovnosť žien a mužov. Základným zdrojom pre gender mainstreaming v Slovenskej republike budú dostupné štatistické informácie o rodových nerovnostiach, ktoré budú východiskom pre navrhovanie a realizovanie aktívnej politiky sociálnej inklúzie vo všetkých kapitolách a navrhovaných aktivitách a činnostiach programu.

Na zabezpečenie zohľadňovania rodovej rovnosti v každej etape procesu tvorby a realizácie politiky je potrebné zabezpečiť, aby opatrenia zohľadňovali všetky konkrétne riziká a rozmery chudoby a sociálneho vylúčenia, s ktorými sa stretávajú ženy a muži. Realizátori jednotlivých aktivít európskeho roka budú venovať pozornosť vyváženému zastúpeniu mužov a žien.

Významným aspektom národného programu je prepojenie zainteresovaných strán a ich participácia na realizácii politík pre ženy a mužov s cieľom predchádzať negatívnym dôsledkom a zlepšiť ich kvalitu a ich efektívnosť.

2.4. Dostupnosť opatrení

Činnosti v rámci európskeho roka budú prístupné celej spoločnosti vrátane občanov žijúcich v chudobe a ohrozených sociálnym vylúčením. Jednotlivé aktivity budú realizované na dostupných miestach s použitím vhodného jazyka, ako aj zrozumiteľných informácií. Ide o jedno z kritérií, na ktoré bude kladený dôraz pri výbere projektov v rámci činností európskeho roka.

Na všetkých projektoch realizovaných v rámci aktivít Národného programu musí byť používané jednotné logo EÚ a aj na tie, ktoré nezískali finančnú podporu, ale sú zamerané na realizáciu európskych cieľov a v súlade s národnou stratégiou definovanou Národným programom.

2.5. Očakávaný vplyv a výsledky plánovaných činností

Vyššie uvedené činnosti európskeho roka smerujú k zvyšovaniu povedomia v súvislosti s odstraňovaním a zmiernením chudoby a sociálneho vylúčenia na Slovensku na všetkých úrovniach (národnej, regionálnej a lokálnej) pre širokú verejnosť a špecifikované cieľové skupiny ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením. Predovšetkým zapojenie širokej verejnosti, ako aj inštitúcií na regionálnej a lokálnej úrovni do tohto procesu, vytvára priestor na lepšie prepájanie politík sociálnej inklúzie na všetkých úrovniach za účelom ich lepšej implementácie a na zlepšenie spolupráce so zastrešujúcimi organizáciami mimovládneho sektora v oblasti sociálnej inklúzie a občianskou spoločnosťou.

Výsledkom bude aj posilnenie prepojenia medzi politikami sociálnej inklúzie a aktívnou politikou trhu práce v súvislosti s uplatňovaním **programového a projektového prístupu** za účelom predchádzať vylúčeniu z trhu práce a podpory integrácie znevýhodnených skupín do zamestnania.

2.6. Cieľová skupina

Cieľovými skupinami predmetných aktivít sú: široká verejnosť, skupiny detí a mládeže ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením, rodiny s deťmi v chudobe a ohrozené sociálnym vylúčením, iné skupiny populácie ohrozené sociálnym vylúčením (napr. fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, starší ľudia, nízkopríjmové skupiny, migranti, bezdomovci, marginalizované komunity, najmä obyvatelia segregovaných a separovaných rómskych komunit, pre ktoré sú vykonávané opatrenia sociálnej inklúzie), osoby bez vzdelania, resp. s nízkym stupňom vzdelania, ktoré sú nezamestnané viac ako 24 mesiacov a ktoré nemožno identifikovať v rámci uvedených cieľových skupín, mimovládne organizácie, občianske združenia a partnerstvá, zamestnávateľia, zamestnanci vykonávajúci politiky a opatrenia v oblasti sociálnej inklúzie vo verejnom aj v neverejnom sektore, zamestnanci z kruhu inštitúcií verejnej správy, výskumné pracoviská, školy a pod.

3. Konzultácie s občianskou spoločnosťou a zainteresovanými stranami

3.1. Konzultované zainteresované strany

Na príprave Národného programu mali možnosť spolupracovať predovšetkým jednotlivé rezorty vzhľadom na prelínanie ich politik sociálnej inklúzie, územná samospráva, akademická sféra a výskumné inštitúcie, sociálni partneri, mimovládne organizácie vrátane tých, ktoré zastupujú vylúčené skupiny (bezdomovci, osoby so zdravotným postihnutím, rodiny s viacerými deťmi, chudobní, marginalizované rómske komunity, starší ľudia a pod.), vid' podkapitolu 2.6.

Týmto sa vytvára báza pre spoluprácu na horizontálnej a vertikálnej úrovni v rámci verejnej správy, ako aj so sociálnymi partnermi a mimovládny sektorom, kedy zámerom v ďalšom období je jej posilnenie a štandardizácia.

V rámci zainteresovaných strán boli oslovené organizácie patriace medzi

- územnú a miestnu samosprávu (vyššie územné celky, Združenie miest a obcí na Slovensku),
- lokálne partnerstvá sociálnej inklúzie,
- ústredné orgány štátnej správy (vrátane Štatistického úradu),
- mimovládne organizácie (napr. Slovenská sieť proti chudobe, Jednota dôchodcov, Nadácia Milana Šimečku, Nadácia SOCIA, Slovenská katolícka charita, Proti prúdu, Klub mnohodieťných rodín, Človek v ohrození, Nota Bene atď.), občianske združenia zastrešujúce osoby sociálne vylúčené alebo ohrozené sociálnym vylúčením so zdravotným postihnutím (napr. Únia nepočujúcich, Únia nepočujúcich),
- sociálnych partnerov (Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení),
- školy (napr. Katedra sociálnej práce Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre),
- výskumné pracoviská (napr. Inštitút pre výskum práce a rodiny, Sociologický ústav Slovenská akadémia vied).

Do konzultačného procesu boli taktiež zapojení členovia pracovnej skupiny pre prípravu národnej správy o stratégiách sociálnej ochrany a sociálnej inklúzie, ako aj členovia pracovnej skupiny k programu Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005-2015.

Konzultácie so zainteresovanými stranami budú naďalej prebiehať počas celej prípravy európskeho roka, ako aj jeho implementácie s využitím ich skúseností a predovšetkým ich participácie na jednotlivých aktivitách.

3.2. Konzultačný proces, jeho výsledky a následné opatrenia

Konzultačný proces pri príprave Národného programu bol zabezpečený prostredníctvom informačného systému, ktorý bol vytvorený na zlepšenie nielen sledovania legislatívneho procesu právnych predpisov, ale aj na vytvorenie priestoru na zapájanie sa do legislatívneho procesu oprávnených ústredných orgánov štátnej správy, ako aj širokej verejnosti s cieľom aktívnej účasti na procese realizácie politík.

Z dôvodu zviditeľnenia možnosti vstupu zainteresovaných strán do prípravy národného programu v rámci vyššie uvedeného pripomienkujúceho procesu bola zverejnená informácia aj na webovej stránke ministerstva, čím bol vytvorený priestor pre širokú verejnosť zapojiť sa do celého procesu.

4. Opatrenia na vykonávanie

4.1. Výzvy na predkladanie ponúk, kritériá na vyhodnotenie ponúk, výberové konanie

Realizácia aktivít Národného programu sa bude vykonávať dvoma spôsobmi:

1. zabezpečovanie aktivít využitím externých služieb na základe verejného obstarávania, t. j. na nákup tovarov a služieb,
2. zverejnením výzvy na predloženie projektov (poskytnutie grantu realizátorovi na základe predloženého projektu) – formou grantov na zabezpečenie aktivít podporujúcich šírenie informácie a zvyšovanie povedomia o problematike chudoby, sociálnej inklúzie na lokálnej a regionálnej úrovni.

4.1.1. Kritériá oprávnenosti

Oprávnenými príjemcami pomoci formou nenávratného finančného príspevku sú: mimovládne organizácie, občianske združenia a partnerstvá, súkromné spoločnosti, inštitúcie verejnej, štátnej správy a územnej a miestnej samosprávy a ktoré sa venujú témam sociálnej inklúzie a boja proti chudobe, vzdelávacie inštitúcie, súkromný sektor a iné verejné inštitúcie.

V prípade využitia externých služieb sa kritériá oprávnenosti budú riadiť pravidlami obchodnej súťaže formou verejného obstarávania.

Podmienky účasti a kritériá na vyhodnotenie ponúk sa stanovujú v súlade s predpismi Spoločenstva.

Kritériá oprávnenosti budú definované ako základné podmienky, ktoré musí subjekt, ktorý predkladá projekt/ponuku, spĺňať – bez splnenia kritérií oprávnenosti sa subjekt nemôže zapojiť do výzvy.

Obdobie oprávnenosti finančných výdavkov na realizáciu aktivít národného programu je od 1. januára 2010 do 31. decembra 2010.

4.1.2. Kritériá na vyhodnotenie ponúk

Žiadosti musia zodpovedať

- cieľom európskeho roka (uznávanie práv, spoločná zodpovednosť a účasť, súdržnosť, záväzok a konkrétne opatrenia) a Národného programu
- rodovému rozmeru,
- dostupnosti plánovaných činností vrátane osôb trpiacich chudobou a osôb so zdravotným postihnutím.

Kritériá na vyhodnotenie ponúk budú zamerané na kvalitu plnenia účelu konkrétnych aktivít Európskeho roka, t.j. budú definované pre konkrétnu aktivitu s dôrazom na jej obsahové zameranie, účel a cieľ aktivity.

Kritériá na vyhodnotenie ponúk budú stanovené nad rámec kritérií oprávnenosti, ktoré budú definované ako základné podmienky pre zapojenie sa do výzvy.

Obdobie oprávnenosti finančných výdavkov na realizáciu aktivít národného programu je od 1. januára 2010 do 31. decembra 2010.

4.2. Orientačný časový harmonogram

Orientačný časový harmonogram je uvedený v prílohe Národného programu.

5. Orientačný rozpočet

Pre financovanie opatrení bude uplatnený systém nepriameho centralizovaného riadenia v súlade s článkom 54 ods. 2 písm. c) a článkom 56 ods. 1 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 z 25. júna 2002 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet ES a v súlade s článkami 35 až 41 nariadenia Komisie (ES, Euratom) č. 2342/2002 z 23. decembra 2002, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá na vykonávanie nariadenia Rady č. (ES, Euratom) č. 1605/2002 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Európskych spoločenstiev.

Na zabezpečenie opatrení vykonávaných v rámci národného programu bude vyčlenených 169 685 Eur z rozpočtu EÚ, čo predstavuje 50 % celkových oprávnených výdavkov a k tomu spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu vo výške 169 685 Eur z rozpočtu Slovenskej republiky, predstavujúce 50 % celkových oprávnených výdavkov.

Aktivita	EUR
Národné konferencie so zameraním na európsky rok	43 000
Podpora inovatívnych opatrení sociálnej inklúzie	80 370
Zvyšovanie povedomia o problematike chudoby a sociálneho vylúčenia a právach ľudí žijúcich v chudobe a ohrozených sociálnym vylúčením za účelom dôstojného života a aktívneho zapájania sa do života spoločnosti	80 000
Podpora rozvoja a vzdelávania v súvislosti s realizáciou politík zameraných na odstránenie a zmiernenie chudoby a sociálneho vylúčenia	70 000
Informovanie verejnosti prostredníctvom médií, univerzálnych informačných materiálov	66 000
Spolu	339 370

6. Mechanizmy monitorovania a hodnotenia

Monitorovanie realizácie aktivít považujeme za veľmi dôležitý nástroj úspešnej implementácie opatrení prijatých v rámci Národného programu. Monitorovanie bude vykonávané priebežne, v štvrtročných intervaloch budú spracovávané čiastkové monitorovacie správy, čím bude zabezpečený súlad všetkých aktivít vykonávaných v prípravnej a vykonávacej etape Národného programu. Na záver bude vypracovaná záverečná správa o európskom roku a predložená EK v termíne do 31. marca 2011.

Mechanizmy monitorovania a hodnotenia

- 1. kontrola na mieste (priebežné monitorovanie realizácie vyhodnotených aktivít v teréne)**
- 2. monitorovanie a hodnotenie výsledkov národných a regionálnych akcií Národného programu**

Celý proces monitorovania a hodnotenia bude predstavovať:

- nastavenie ukazovateľov vo väzbe na ciele európskeho roka a aktivity stanovené v Národnom programe,
- identifikovanie spôsobu zberu údajov na národnej a regionálnej úrovni,
- vypracovanie potrebných formulárov, zberných hárkov, dotazníkov a pod.,
- zvolenie metódy spracovávania údajov, výber softvéru a pod.,
- určenie spôsobu analýzy finančných a fyzických ukazovateľov,
- vypracovanie osnovy záverečnej správy o európskom roku,
- vypracovanie spôsobu prezentácie správy.

V rámci hodnotenia akcií stanovených v Rozhodnutí Európskeho parlamentu a Rady č. 1098/2008/ES z 22. októbra 2008 o Európskom roku boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu (2010) bude VVO spolupracovať s EK pri výkone priebežného hodnotenia.